

Чушикова О. В.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ТЕОРЕТИЧНІ Й ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ГЕНДЕРНО ЧУТЛИВОГО МОВЛЕННЯ (НА МАТЕРІАЛІ ДОПИСІВ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ «ФЕЙСБУК»)

Статтю присвячено розглядові дискусійного питання, пов'язаного з використанням стратегій творення гендерно чутливого мовлення (ГЧМ). ГЧМ розтлумачено як таке, у якому відсутні явища андроцентризму, сексизму й будь-яких інших дискримінаційних форм і смислів. Зазначено, що шляхами творення ГЧМ є стратегії фемінізації та статевої нейтралізації, акцентовано полярні погляди на впровадження цих стратегій. Наголошено на тому, що головним аргументом щодо творення й використання ГЧМ є соціальна потреба: зростання професійної активності жінок, зміна їхньої ролі в суспільстві тощо. Детально розглянуто аргументи проти: тлумачення п. 4 §32 «Українського правопису» в гендерному контексті є маніпуляцією; творенню фемінітивів заважають численні мовні обмежувальні чинники; процеси системної фемінітивізації є штучно спровокованими й такими, що не мають ні внутрішньомовних, ні позамовних передумов; більшість засобів творення стратегії статевої нейтралізації не регламентовані правописом тощо. Досліджено, наскільки стратегії творення ГЧМ є актуальними для узусу. Аналіз проведено на матеріалі дописів у соціальній мережі «Фейсбук». З'ясовано, що в них зберігаються тенденції останніх років: для творення фемінітивів використовуються чотири суфікси, зазначені в правописі. Найпродуктивнішим залишається суфікс -к(а), на другому місці за кількістю прикладів лексеми із суфіксом -иц(я), меншою кількістю прикладів представлений суфікс -ин(я), суфікс -ес(а) є малопродуктивним. Найбільш репрезентативними для проведеного дослідження є дописи на сторінці Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України в мережі «Фейсбук», які умовно поділено на три групи. До першої віднесено поодинокі гендерно нечутливі дописи; кількісно більшою є друга група, автори/авторки яких послідовно використовують фемінітиви; третю групу становлять дописи, у яких для номінації жінок використовуються і фемінітиви, і маскулінітиви. Текстів третьої групи зафіксовано найбільше, що є свідченням неусталеності поглядів на аналізовану проблему.

Стратегія статевої нейтралізації представлена низкою варіантів, найоптимальнішим (представленим найбільшою кількістю дописів) з яких є формат однорідних членів речення, з'єднаних сполучником та/і/ї.

Констатовано, що використання ГЧМ – це відображення реальності, отже, цей процес є невідворотним і соціально справедливим, незважаючи на відсутність узгодженої позиції в цій сфері.

Ключові слова: гендерно чутливе мовлення, мережа «Фейсбук», стратегія фемінізації, стратегія статевої нейтралізації, фемінітив.

Постановка проблеми. Одним з найбільш дискусійних у сучасному українському мовознавстві досі залишається гендерне питання, зокрема використання або ігнорування стратегій творення гендерно чутливого мовлення.

Гендерно чутливе мовлення (далі ГЧМ) розуміємо як таке, у якому відсутні явища андроцентризму, сексизму й будь-яких інших дискримінаційних форм і смислів. За З. Шевченко «андроцентризм являє собою не тільки картину світу, представлену крізь призму чоловічого досвіду, що фіксує й відтворює (називає) світ з чоловічого погляду, але й міцну статево ієрар-

хію, де жінка мислиться й представляється як «чуже», «інше» або й узагалі ігнорується» [32]. Сексизм – «дії чи ставлення, що дискримінують людей на основі лише їх статі» [33, с. 140].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зазначена проблематика перебуває в полі зору таких дослідників і дослідниць, як А. Архангельська, С. Бибик, М. Брус, М. Гінзбург, Т. Космеда, Т. Коць, О. Масалітіна, Ю. Маслова, А. Нелюба, О. Пономарів, Я. Пузиренко, Л. Ставицька, О. Тараненко та інших. У попередніх авторських публікаціях було проаналізовано засоби творення ГЧМ.

Постановка завдання. Шляхами творення ГЧМ є стратегії фемінізації та статевої нейтралізації (детальніше див. 37, 38), проте в сучасному українському мовознавстві наявні полярні погляди на впровадження цих стратегій. Причому, за нашими спостереженнями, доволі часто думки науковців стосовно аналізованого питання залежать від їхньої належності до царини традиційної або гендерної лінгвістики. Мета статті – розглянути аргументи «за» і «проти» використання ГЧМ, а також дослідити, наскільки стратегії фемінізації та статевої нейтралізації є актуальними для узусу. Аналіз проведено на матеріалі дописів у мережі «Фейсбук».

Виклад основного матеріалу. На нашу думку, головний аргумент на користь творення й використання ГЧМ закладено в його визначенні: це мовлення, позбавлене дискримінаційних форм і смислів. Тому, безперечно, активізація творення фемінітивів як важливого складника ГЧМ зумовлена передовсім соціальними потребами: зростанням професійної активності жінок, зміною їхньої ролі в суспільстві тощо. Українська належить до мов з андроцентричним принципом граматичної та словотвірної будови, і, як слушно зауважує О. Тараненко, «система назв на позначення особи жіночої статі за її соціальним статусом змушена постійно «наздоганяти» ... систему відповідних назв осіб чоловічої статі, неминуче відстаючи від неї, – навіть тоді, коли в самій соціальній дійсності вже з'являються об'єктивні підстави для відповідного позначення жінки й семантичний фактор номінації, таким чином, уже може вступати в дію» [35, с. 16].

На сучасному етапі спостерігаємо полярні погляди українських мовознавців і мовознавиць на творення та використання фемінітивів: фемінізація – системна риса української мови; фемінізація – вимога часу в боротьбі із сексизмом та андроцентризмом; новітня фемінізація – українське негативне й неприйнятне явище; фемінізація важлива, але має відбуватися спокійно, помірковано, зважено.

Частково розв'язати проблему творення фемінітивів покликаний «Український правопис», у п. 4 §32 якого зазначено: «За допомогою суфіксів -к-, -иц(я), -ин(я), -ес- та ін. від іменників чоловічого роду утворюємо іменники на означення осіб жіночої статі» [36, с. 27]. Представники й представниці гендерної лінгвістики розцінили появу цього пункту як своєрідну легітимізацію фемінітивів. Проте, на думку А. Нелюби, у п. 4 §32 «Українського правопису» не йдеться про активне

вживання назв осіб жіночої статі та про творення назв жінок саме за їхніми професійними, освітніми, посадовими ознаками, сферою діяльності; немає повного переліку словотворчих суфіксів, за допомогою яких можна утворювати назви осіб жіночої статі; немає застереження, якими суфіксами не можна послуговуватися; не зазначено, що фемінітиви обмежені розмовним стилем уживання; не зауважено, що фемінітиви можна застосовувати й в офіційних документах як відповідники до узвичаєних назв осіб чоловічого роду [30, с. 61]. Науковець убачає спроби тлумачити цей пункт у гендерному аспекті засобом маніпуляцій, хоча й наведені вище думки А. Нелюби певною мірою маніпулятивні, оскільки правопис і не повинен містити жодну з позицій, наведених автором, крім, можливо, повного переліку суфіксів (якби він був, то й застереження, якими суфіксами не можна послуговуватися, було б зайвим). Очевидно, що до п. 4 §32 можуть бути питання й зауваження, проте не можемо погодитися з категоричною пропозицією науковця вилучити п. 4 §32 із чинного правопису. Проти використання правопису як підстави для творення фемінітивів виступає й Т. Коць: «Усі прихильники тотальної фемінітивізації покликаються саме на це правило. Мало хто зважає на те, що правопис не може охопити всіх випадків слововживання. До того ж це проблема не правопису, а передусім словотвору» [29, с. 103].

І на цьому аргументи проти використання фемінітивів не вичерпуються. Стосовно творення фемінітивів А. Архангельська наполягає на мовних обмежувальних чинниках (детальніше див. 1, с. 56–57). Про ці ж проблеми говорить і Т. Коць, покликаючись на багатьох авторитетних мовознавців та стверджуючи, що «процеси системної фемінітивізації не мають ні внутрішньомовних, ні позамовних передумов, оскільки цей штучно спровокований процес негативно впливає не лише на стилістичні аспекти слововживання, а й на рівневі норми української літературної мови» [29, с. 107].

У деяких наукових працях [1, с. 89, 91] спостерігаємо спроби класифікувати фемінітиви й виділити в їхньому складі принаймні три групи:

- усталені фемінітиви: *дисертантка, дослідниця, студентка, працівниця*;
- т.зв. неофемінітиви (неофемінативи): *біологиня, видавчиня, геологиня, мисткиня, продавчиня, психологиня, філологиня*;
- виразно okazіональні фемінітиви: *знавчиня, книгиня, нащадкиня, тезкиня*.

Робимо припущення, що, згідно з поглядами послідовних критиків творення й використання фемінітивів, право на існування мають тільки приклади з першого пункту. Отже, частина наукової філологічної спільноти констатує наявність суперечності між системними можливостями, нормативними приписами й мовленнєвою практикою. «Тож залишимо за мовою та її нормалізаторами рішення про те, які з наведених вище та багатьох інших подібних мовних засобів набудуть статусу прескриптивної норми – зразка, рекомендованого до вживання», – закликає А. Архангельська [1, с. 97]. Але щоб цей відбір відбувся, мають існувати різні мовні одиниці. Також не слід забувати й про дескриптивну норму, яка відбиває реально вживані в мові лексеми, тобто всі можливості певної мовної системи.

Варто зазначити, що одним із критеріїв віднесення фемінітива до усталених мовних одиниць є його фіксація в словниках, проте новітні словники також зазнають критики. Ідеться, зокрема, про «Вебсловник жіночих назв української мови» О. Синчак [31], з приводу якого Т. Коць зазначає так: «...дискусійними є і нові словники, що підтримують і популяризують не завжди конструктивні тенденції мовної практики» [29, с. 107].

Попри всі наведені вище застереження активізація фемінітивів є незаперечною, вона супроводжується безсумнівним зростанням кількості слововживань: за даними системи моніторингу та аналізу соцмереж і ЗМІ України Alphateka за 2018 рік, які наводить А. Архангельська, окремі фемінітиви було вжито в такій кількості статей: *біологиня* – 201, *депутатка* – 563, *держсекретарка* – 7, *канцлериня* – 15, *керманічка* – 42, *критикеса* – 12, *критикиня* – 115, *міністерка* – 560, *міністерша* – 9, *міністриня* – 13, *нардепка* – 290, *педагогиня* – 70, *професорка* – 569, *професорша* – 4, *соціологиня* – 84, *філософиня* – 36, *філософка* – 5, *фотографиня* – 114, *хірургиня* – 5, *членкиня* – 500, *шефиня* – 66, *директорка* – 500, *директриса* – 87, *інженерка* – 52 [1, с. 99].

Не можна не погодитися з дослідницею в тому, що «до обговорення проблеми доцільності творення й уживання багатьох новітніх фемінітивів має залучатися академічне співтовариство, фахівці від мовознавства, журналісти, представники тих професій, родів діяльності, носії титулів та статусів, назв яких торкається фемінізація, пересічні носії мови й користувачі нею» [1, с. 308]. Очевидним вважаємо таке: щоб така дискусія мала місце, потрібен матеріал для неї, тобто вживання фемінітивів в узусі – живомовній практиці.

Найшвидше й найоперативніше реагують на всі мовні зміни медіа та соціальні мережі, останні ми обрали об'єктом дослідження.

За нашими спостереженнями, у соціальній мережі «Фейсбук» зберігаються тенденції, простежені в попередній розвідці [38]. Для творення фемінітивів використовуються чотири суфікси, зазначені в правописі. Найпродуктивнішим (зафіксовано 18 дописів) залишається суфікс -к(а), напр.: «Перша лекція в межах Тижня Незалежності – «Рецепти стійкості України: громадянське суспільство та політична культура у динамічному та порівняльному контексті» від *доцентки* (тут і далі виділення наше – О.Ч.) кафедри політології Юлії Біденко» [3]; «В харківському метро вперше за всю історію підземки почала працювати жінка на посаді *машиністки* електропоїзда – Анастасія Мазуркова» [4]; «Розпочинає тижневий сторітелінг розповідь Світлани Грекової – молодшої *лейтенантки* 92-ої ОШБр імені кошового отамана Івана Сірка» [5]. На другому місці за кількістю прикладів (зафіксовано 15 дописів) лексеми із суфіксом -иц(я), напр.: «Я – *військовослужбовиця*. Мій прямий обов'язок – захищати свою країну, і я це роблю» [5]; «Праця *літературознавиці* перевидається вперше за 23 роки» [6]. Меншою кількістю прикладів (8 дописів) представлений суфікс -ин(я), напр.: «Цей проєкт – це портрет *парамедикині* Ірини «Чеки» Цибух» [7]; «Онлайн-лекція “Ольга Басарабова – *борчиня* за українську державність у “Її лекторії “Творчині Української дійсності”» [8]. Традиційно до малопродуктивних (зафіксовано один приклад) відносимо суфікс -ес(а): «У Києві напали на *комікесу* Весту Гунченко» [9].

Низка авторів й авторок послідовно використовує фемінітиви, фіксуємо 19 дописів, де представлені лексеми з усіма наведеними вище суфіксами, крім -ес(а). Проте найбільш репрезентативними стосовно поточного стану упровадження ГЧМ, на наш погляд, є дописи на сторінці Інституту мовознавства імені О.О.Потебні НАН України в мережі «Фейсбук», які умовно можна поділити на три групи. До першої відносимо нечисленні тексти (зафіксовано лише два дописи), у яких відсутні спроби творення ГЧМ, напр.: «Відповідальний секретар організаційного комітету: Олександра Євланова – *кандидат* філологічних наук, молодший науковий *співробітник*, голова ради молодих учених Інституту мовознавства імені О.О.Потебні НАН України» [10]; «Запрошуємо молодих *науковців* (*аспірантів, здобувачів, наукових співробітників і викладачів* закладів

вищої освіти) узяти участь у роботі XI Конференції молодих учених Інституту мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України «Лінгвістика XXI ст.: традиції і перспективи розвитку» [10].

До третьої групи відносимо дописи, у яких для номінації осіб жіночої статі використовуються і фемінітиви, і маскулінитиви одночасно, напр.: «19 липня 2024 року у Львові від рук убивці загинула відома **лінгвістка**, громадська **діячка** й **політик**, **доктор** філологічних наук, **професор** Ірина Фаріон» [13]; «У виданні висвітлено біографію та науковий доробок відомої української **мовознавиці**, **доктора** філологічних наук, **професора** Віри Юрїївни Франчук (1932–2019). Відображено головні етапи життя, викладено основні здобутки **дослідниці** в різних галузях лінгвістики... Бібліографія містить повний перелік друкованих праць **науковиці** та видань, здійснених за її безпосередньої участі» [14]; 25 жовтня 2022 р. виповнюється 95 років з дня народження **доктора** філологічних наук Тетяни Борисівни Лукінової – відомої **славістки**, **богемістки**, **етимологині**, **дослідниці** взаємозв'язків слов'янських мов і духовної культури слов'ян, **історика** лінгвістичної славістики, багатолітньої **співробітниці** Інституту мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України» [15]. Акцентовано допис, у якому двічі вжито той самий іменник, але в різних формах: «6 квітня 2023 р. виповнилося 100 років з дня народження Лідії Андронівни Юрчук (1923–2011) – відомого українського **лексикографа** і **фразеографа**, **кандидата** філологічних наук, старшого наукового **співробітника**, **лауреата** Державної премії в галузі науки, багатолітньої **співробітниці** Інституту мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України» (підкреслення наше – О.Ч.) [16]. Дописів третьої групи зафіксовано найбільше (вісім контекстів), що, на нашу думку, є доволі показовим і демонструє неусталеність поглядів на аналізовану проблему.

Ще однією стратегією творення ГЧМ є статева нейтралізація, варіанти впровадження якої класифікуємо таким чином:

1. Однорідні члени речення, з'єднані сполучником та/і/й. Абсолютну більшість дописів зафіксовано саме в такому, на нашу думку, найоптимальнішому форматі (19 контекстів), напр.: «Зустріли **вступницю** і **вступників**, які вже подали документи до Каразінського!» [17]; «Пишаємося нашими **вихованницями** й **вихованцями**!» [18]; «З початком рашистської навали чимало **філологів** і **філологинь** стали на захист Батьківщини» [19].

Проте й тут не обійшлося без зауважень з боку філологічної спільноти. Так, відомий український

мовознавець О. Авраменко, вітаючи колег з Днем учителя й відповідаючи на зауваження дописувачки Людмили Федчун стосовно відсутності словоформи «учителька» у назві свята, зазначив таке: «Я в ці ігри не граю (вітаю з Днем споживача і споживачки (як хижачки); лікаря й лікарки...). Тавтологія – стилістична помилка» [20]. Про суперечливість поглядів О. Авраменка свідчить допис від 20 серпня, у якому мовознавець, рекламуючи свої посібники, подає такий текст: «Шановні **вчителі** і **вчительки**, раджу вашим **учням** і **ученицям** починати готуватися до НМТ з вересня, щоб **кожний** і **кожна** успішно склали НМТ-2025. На ринку навчальної літератури є посібники різних **авторів** і **авторок**, але я рекомендую свої» [21]. О. Авраменко зазначає, що він відкритий до змін, починає звикати до нових фемінітивів, однак наведений вище текст, пояснює автор, укладений згідно з вимогами антидискримінаційної комісії.

2. Маскулінитив і фемінітив, подані через скісну риску, напр.: «Як готуватися до інтерв'ю з людиною у втраті: право **героя** / **геройні** відмовитися на будь-якому етапі» [22]. Переконані, що такий варіант теж має право на існування.

3. Слова-гібриди, квазігендерні деривати (за визначенням С. Бибик [2]), у складі яких фіксуємо такі різновиди:

3.1. Поєднання повного слова у формі однини або множини на позначення осіб чоловічої статі й відділеної скісною рисою суфіксально-флексивної частини другого слова – назви осіб жіночої статі, напр.: «Але ми й не психотерапевт/ки» [23]; «Загалом, думка п. Людмили така, що робота комунальників/-ць на людей дуже заспокоїливо впливає» [24]. Фіксуємо також такі зразки, де на першому місці стоїть іменник у формі жіночого роду: «Соціальні працівниці/ки здійснюють догляд та підтримку людей похилого віку» [25]. Очевидно, що на перше місце в таких конструкціях слід ставити ту стать, представників/-иць якої більше в професії.

Слушною вважаємо пораду С. Бибик [2, с. 92], яка, спираючись на правопис, а також на документ «Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року», пропонує вживати знак «скісна риска» винятково в конструкціях, які містять повні назви осіб за статтю: українці/українки, працівники/працівниці тощо, проте усвідомлюємо, що використання усічених конструкцій пов'язане з мовною економією.

3.2. Поєднання повного або усіченого слова на позначення осіб чоловічої статі з відділеним усередині слова нижнім підкресленням суфіксально-

флексивної частини другого слова – назви осіб жіночої статі, напр.: «Досить часто респондент_ки говорили, що адаптувалися до життя в умовах війни... Учасни_ці опитування відзначали, що їм стало важче спілкуватися з іншими людьми» [26]; «Ми хочемо залучити автор_ку, як_а застосовує критичний підхід до написання матеріалів, вміє опрацьовувати джерела, пише зрозуміло та структуровано» [27].

Такий варіант вважаємо не дуже вдалим, про що свідчать і коментарі під дописом. Автор допису О.Прима дає таке пояснення: «Ми використовуємо гендероване закінчення, відділене нижнім підкреслюванням, коли йдеться про людей чи людину, гендер як_ої не відомий або не має значення в нинішньому контексті. «Автор_ка» – це і автор, і власне авторка». Також О.Прима посиляється на політику використання генерованих закінчень, прийняту в організації Cedos (див. 34), і зазначає: «Думаю, не всі зміни можуть/мають бути “зручними”, і не завжди “простіше” значить краще». Нам імпонує така думка, проте маємо зазначити, що наведений варіант упровадження статевої нейтралізації не є поширеним, фіксуємо його переважно на фейсбук-сторінці зазначеної організації.

3.3. Написання слів з відділеним усередині слова круглими парними дужками суфіксом, який зазвичай бере участь у творенні назв осіб жіночої статі, напр.: «Окремо уклінно завдячую моїм шановним *бета-рідер(к)ам*, Olesia Ostrovska-Liuta та Alim Aliev, чий коментарі надали упевненості у користі книги і наштовхнули на корисні модифікації у ній» [28].

Дужки, відповідно до правопису, використовуються під час вживання вставних слів, словосполучень, речень, а не літер усередині слів. Не радить використовувати будь-які форми винесення жіночого родового закінчення в дужки й громадська організація «Центр дослідження суспільства», аргументуючи це тезою про те, що «...ми не виносимо жінок за дужки» [34].

На думку С.Бибик, «просування і пропагування гендерних стратегій, а з ними надмірне вживання фемінітивів ... спричинює зміни в графічному образі відповідних номінацій, а разом з тим – у лексичних, морфологічних, орфографічних та пунктуаційних нормах» [2, с. 93–94]. Проте загальновідомо, що мовній нормі властиві, з одного боку, такі ознаки, як незмінність і стабільність, а з іншого, – розвиток. Тому на сучасному етапі припускаємо можливість існування й використання наведених вище номінацій, не регламентованих сучасним правописом, принаймні доти, доки не запрацюють процеси стандартизації та уніфікації в цій сфері.

Висновки. Підсумовуючи сказане, констатуємо численні проблеми в царині ГЧМ. Проаналізовані в статті дописи з мережі «Фейсбук» засвідчили різні тенденції: від ігнорування до послідовного використання стратегій фемінізації та статевої нейтралізації. Очевидно, що в найближчій перспективі годі сподіватися на розв’язання всіх розглянутих дискусійних питань, проте переконані, що впровадження ГЧМ – це відображення реальності, у якій існують і жінки, і чоловіки, отже, цей процес є невідворотним, соціально справедливим, а отже, потребує подальшої уваги з боку філологічної спільноти.

Список літератури:

1. Архангельська А. *Femina cognita*. Українська жінка у слові й словнику. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. 444 с.
2. Бибик С. Фемінітивізація офіційно-ділової практики і проблеми сучасної української графіки, морфології, пунктуації. *Культура слова*. Київ, 2023. № 99. С. 86–95.
3. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «V. N. Karazin Kharkiv National University» в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/uquneh> (дата звернення: 10.11.2024).
4. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «Суспільне Харків» у мережі «Фейсбук». URL: <https://fb.watch/u0qbyfd3xW/> (дата звернення: 08.12.2024).
5. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «Центр гендерної культури» в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/ezyzgi> (дата звернення: 08.12.2024).
6. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «Wonderzine Україна» в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/nigqob> (дата звернення: 14.10.2024).
7. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «Wonderzine Україна» в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/amkdda> (дата звернення: 10.10.2024).
8. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «Центр гендерної культури» в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/rsxbay> (дата звернення: 12.10.2024).
9. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «Wonderzine Україна» в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/hnhkpm> (дата звернення: 18.12.2024).

10. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «Інститут мовознавства імені О.О.Потебні НАН України» в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/yzctmv> (дата звернення: 10.10.2024).
11. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «Інститут мовознавства імені О.О.Потебні НАН України» в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/dzmxrl> (дата звернення: 10.10.2024).
12. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «Інститут мовознавства імені О.О.Потебні НАН України» в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/klqihu> (дата звернення: 21.10.2024).
13. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «Інститут мовознавства імені О.О.Потебні НАН України» в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/zqfwdf> (дата звернення: 26.12.2024).
14. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «Інститут мовознавства імені О.О.Потебні НАН України» в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/eacfnl> (дата звернення: 03.11.2024).
15. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «Інститут мовознавства імені О.О.Потебні НАН України» в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/uekqum> (дата звернення: 15.12.2024).
16. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «Інститут мовознавства імені О.О.Потебні НАН України» в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/uxbxbg> (дата звернення: 02.10.2024).
17. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «V.N. Karazin Kharkiv National University» в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/wyqwrq> (дата звернення: 10.12.2024).
18. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «Мандрівна наука – Кристал'НЯ» в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/xyksze> (дата звернення: 23.11.2024).
19. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «Інститут мовознавства імені О.О.Потебні НАН України» в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/mfgrst> (дата звернення: 23.11.2024).
20. Допис зі сторінки Олександра Авраменка в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/rdkxrj> (дата звернення: 18.11.2024).
21. Допис зі сторінки Олександра Авраменка в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/kdftmz> (дата звернення: 18.11.2024).
22. Допис зі сторінки Тетяни Трощинської в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/nbuglx> (дата звернення: 18.12.2024).
23. Допис зі сторінки Тетяни Трощинської в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/dewyzh> (дата звернення: 18.12.2024).
24. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «Центр гендерної культури» в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/bxtxly> (дата звернення: 11.12.2024).
25. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «Центр гендерної культури» в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/guuiis> (дата звернення: 11.12.2024).
26. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «Cedos» в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/byrqlq> (дата звернення: 28.10.2024).
27. Допис зі сторінки інтернет-ресурсу «Cedos» в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/xsxxhq> (дата звернення: 28.10.2024).
28. Допис зі сторінки Maryna Starodubska в мережі «Фейсбук». URL: <https://surl.li/qrbptj> (дата звернення: 13.12.2024).
29. Коць Т. А. Словотвір назв осіб жіночого роду в українській літературній мові: між нормою і деструкцією. *Культура слова*. Київ, 2023. № 99. С. 96–111.
30. Нелюба А. М. «Український правопис» і тотальна фемінітивізація. *Українська мова*. 2023. № 3. С. 58–67.
31. Синчак О. Вебсловник жіночих назв української мови. Львів, 2022. https://r2u.org.ua/html/femin_details.html
32. Словник гендерних термінів / уклад. З. В. Шевченко. Черкаси : видавець Чабаненко Ю., 2016. 336 с. URL: <https://surl.li/nkidss> (дата звернення: 10.08.2024).
33. Словник Європейського інституту з гендерної рівності / пер. М. Бабак, О. Давліканової, М. Дмитрієвої, М. Козир, Л. Компанцевої, К. Левченко, М. Скорик, О. Суислової. Київ : «Вістка», 2021. 170 с.
34. Стаття «Політика використання генерованих закінчень». Офіційний вебсайт аналітичного центру Cedos. URL: <https://surl.li/jtjcky> Тараненко О. О. Словотворення української мови в аспекті сучасних системно-нормотворчих тенденцій (кінець XX – поч. XXI ст.). І *Мовознавство*. 2015. № 1. С. 3–32.
35. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Ін-т української мови. Київ : Наукова думка, 2019. 392 с.
36. Чуєшкова О. Реалізація стратегії статевої нейтралізації в інтернет-дискурсі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Одеса. Серія: Філологія. 2019. № 40. Том 1. С. 123–126.
37. Чуєшкова О. Стратегія фемінізації як основний чинник творення гендернотолерантної мови (на матеріалі інтернет-дискурсу). *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Київ. Том 30 (69). № 2. 2019. Частина 1. С. 47–52.

**Chuieshkova O. V. THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS
OF IMPLEMENTING GENDER-SENSITIVE LANGUAGE (BASED ON FACEBOOK POSTS)**

The article deals with the consideration of the controversial issue related to the use of strategies for creating gender-sensitive language (GSL). GSL is explained as one that does not contain the phenomena of androcentrism, sexism and any other discriminatory forms and meanings. It is noted that the ways of creating the GSL are the strategies of feminization and gender neutralization, and polar views on the implementation of these strategies are emphasized. It is emphasized that the main argument for the creation and use of the GSL is a social need: the growth of women's professional activity, changing their role in society, etc. The arguments against it are considered in detail: the interpretation of paragraph 4 of §32 of "The Ukrainian Orthography" in the gender context is manipulative; numerous linguistic restrictive factors prevent the creation of femininites; the processes of systemic feminization are artificially provoked and have neither intralinguistic nor extralinguistic prerequisites; most of the means of creating a gender neutralization strategy are not regulated by the orthography, etc. The article investigates the extent to which the strategies of creating the GSL are relevant for us. The analysis is based on the material of posts on the Facebook social network. It was found that they retain the trends of recent years: four suffixes specified in the orthography are used to create feminine gender-specific terms. The -к(а) suffix remains the most productive, followed by the lexemes with the -у(я) suffix, the -и(я) suffix has a smaller number of examples, and the -е(а) suffix is unproductive.

The most representative for this study are the posts on the Facebook page of the O. O. Potebnya Institute of Linguistics of the National Academy of Sciences of Ukraine, which are conditionally divided into three groups. The first group includes isolated gender insensitive posts; the second group is quantitatively larger, with authors consistently using feminine gender terms; the third group includes posts that use both feminine and masculine gender terms to nominate women. The texts of the third group are the most numerous, which is evidence of the instability of views on the analyzed problem.

*The strategy of gender neutralization is represented by a number of options, the most optimal (represented by the largest number of posts) of which is the format of homogeneous sentence members connected by the conjunction *ma/i/ü*.*

It is stated that the use of GSL is a reflection of reality, therefore, this process is inevitable and socially just, despite the lack of a coordinated position in this area.

Key words: gender-sensitive language, Facebook, feminization strategy, gender neutralization strategy, feminine.